

1. עגורי
2. עיסא
3. אבו אלעין
4. מטיר
5. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברג

כולם ע"י ב"כ עוה"ד יי וולפסון ואח'
המוקד להגנת הפרט, רח' אבו עוביידה 4, ירושלים
טל': 02-6283555; פקס': 02-6276317

העותרים

נ ג ד

מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים ירושלים

המשיב

הודעה מטעם פרקליטות המדינה

בהתאם להחלטת כבי רשם בית המשפט העליון, השופט ב' אוקון, מתכבד המשיב להגיש תגובתו לתגובת העותר לתגובת המשיב לבקשתו לפסיקת הוצאות, כדלהלן:

כללי

1. העותרים בתגובתם לתגובת המשיב לבקשתם לפסיקת הוצאות העלו טענות באשר לאופן תיפקודו של מרכז השליטה שבמפקדת קצין משטרה צבאי רשאי (להלן: "משל"ט הכליאה" או "המשל"ט"). העותרים טוענים כי משל"ט הכליאה אינו מהווה מערכת המתמודדת כהלכה עם המשימה של איתור עצורים. להלן יבקש המשיב להעמיד דברים על דיוקם.

על מורכבות תפקידיו של משל"ט הכליאה ואופו ביצועם על-ידו

מבוא

2. משל"ט הכליאה ממלא שני תפקידים: הוא אוסף ומרכז מידע על עצורים ביטחוניים המוחזקים במתקני הכליאה השונים; הוא מאתר עצורים המוחזקים במערכות הכליאה השונות, ומוסר מידע אודותם לפונים.

איסוף וריכוז מידע אודות עצורים בטחוניים

3. במסגרת תפקידו לאסוף ולרכז מידע אודות עצורים בטחוניים המוחזקים במתקני הכליאה השונים, מקבל משל"ט הכליאה דיווחים שוטפים יום ביומו ממספר רב של גורמים, בהם מתקני כלילאה ומעצר של צה"ל, בתי סוהר של השב"ס ובתי מעצר של משטרת ישראל.

4. המשל"ט מקבל את המידע האמור בדרכים שונים: ממשטרת ישראל מתקבל מידע באמצעות תקשורת מחשב (On Line); מנציבות בתי הסוהר וממתקני הכליאה של צה"ל מתקבל מידע באמצעות תקשורת המחשבים של צה"ל, ומהמתקנים בשטח מתקבל מידע באמצעות הטלפון או הפקס – והכל, על בסיס שוטף ויום יומי.

5. כפועל יוצא ממלאכה מורכבת זו, המחייבת עמידה בקשר עם מספר רב של גורמים מדי יום ביומו, יש ברשותו של משל"ט הכליאה מצבה יומית מעודכנת, ככל הניתן, של כלל העצורים הביטחוניים במתקני הכליאה, וכן מצבה מספרית ושמית של העצורים בכל מתקן ומתקן. מידע זה משמש אף לצורך איתור עצור המוחזק בידי ישראל, על פי פניה המתקבל במשל"ט הכליאה בעניינו.

6. עם-זאת, לעיתים חולף פרק זמן קצר ממועד מעצרו של אדם ועד מועד מסירת המידע בעניינו למשל"ט הכליאה. לעיתים, נובע עיכוב זה מהעצור עצמו, המסרב למסור עם מעצרו פרטים באשר לזהותו לגורמים העוצרים וחולף זמן עד זיהויו. יצויין, כי אין באפשרות המשיב לבדוק בדיעבד האם העיכוב בהעברת המידע בעניינו של עצור מסויים נובע מטעם זה. לעיתים חולף פרק זמן קצר ממועד המעצר ועד למועד העברת המידע למשל"ט הכליאה, בשל המגבלות הטכנולוגיות בהעברת המידע.

איתור עצור על ידי המשליט

7. מיד עם קבלת פניה לאיתורו של עצור, מבצעים חיילי המשליט בדיקה ראשונית, על סמך המידע האמור המצוי ברשות המשליט, האם מוחזק נשוא הפניה בידי ישראל והיכן הוא מוחזק. מכיוון שבמקרים רבים נערכת הפניה לאיתורו של העצור בסמיכות למועד מעצרו, לא תמיד מופיע המידע אודותיו במערכת הממוחשבת של משליט הכליאה.
- על-כן, אם וככל שלא אותר העצור בשלב הבירור הראשוני, נערכת על ידי חיילי המשליט בדיקה שניה, הנערכת באמצעות הטלפון, מול מספר גורמים מרכזיים (ובכלל זאת, שירות בתי הסוהר, מרכז השליטה של פיקוד מרכז, האמון על איסוף נתונים מגורמי השטח, וכן גורמים נוספים).
8. אם וככל שלא אותר עצור אף במסגרת בדיקה זו, נערכת על-ידי חיילי המשליט בדיקה שלישית, הנערכת באמצעות הטלפון, אל מול כל גורמי השטח, על מנת לנסות ולהביא לאיתורו של העצור. באותם מקרים בהם לא אותר העצור אף בבדיקה זו, נערכת בדיקה רביעית על ידי מפקד משליט הכליאה עצמו, על מנת לנסות ולהביא לאיתורו של העצור.
9. מן האמור עולה כי משליט הכליאה משקיע זמן ומאמצים רבים, הן על מנת להחזיק מידע מעודכן ומלא אודות כלל העצורים הביטחוניים המוחזקים בידי ישראל ומקום מעצרים, והן על מנת לאתר כל עצור על-פי פניה שהתקבלה במשליט הכליאה. כפי שיפורט להלן, פעילותו של המשליט נערכת בתנאים קשים, כאשר מדי יום ביומו נעצרים – כפועל מהמצב הביטחוני השורר באזור – מספר רב של עצורים. בנסיבות חריגות אלו, המאמצים המשמעותיים המבוצעים על ידי המשליט לאיתורו של עצור אינם מניבים ב-100% מהמקרים פרי בעת ביצועם. על כן, יש מקום כי באותם מקרים חריגים יערוך הפונה פניה נוספת למשליט, כעבור פרק זמן קצר, על מנת שיערוך בירור נוסף שייאפשר את איתורו של העצור.
10. כמו-כן, מורכבות הליך האיתור שפורט לעיל – ובכלל זאת העובדה כי טרם מתן תשובה כי עצור לא אותר נערכות ארבע בדיקות שונות – כמו גם רצון מרכז השליטה שלא להשיב לפונה תשובה שלילית טרם נערכו כל המאמצים הדרושים על מנת לאתר את האדם לגביו פנה, מחייבים במקרים מסוימים כי התשובה לפונה לא תינתן כעבור 24 שעות ממועד פנייתו, אלא כעבור פרק זמן קצר נוסף. כאמור, פרק זמן זה נדרש לשם השלמת מלוא הבדיקות הנערכות על ידי משליט הכליאה, ואשר פורטו לעיל.
- יוער, בהקשר זה, כי על-פי הנתונים המובאים על-ידי העותרים עצמם, למעלה מ-90 אחוזים מפניותיהם נענות במהלך פרק זמן של עד 72 שעות ממועד פנייתם למשליט. בנסיבות השוררות כיום סבור המשיב כי נתון זה מלמד על כך שמשליט הכליאה מתפקד באופן משביע רצון. יודגש, כי באמור אין כדי לגרוע מהצורך להוסיף ולייעל את עבודת המשליט, על מנת

לשפר את מהירות מונן המענה ואת דיוקו. על מקצת מההליכים ליעול עבודת המשל"ט נעמוד להלן.

מורכבות פעילות משל"ט הכליאה באירועי "גאות ושפל"

11. בבחינת האופן בו ממלא משל"ט הכליאה את תפקידיו לא ניתן להתעלם מהקשיים הניצבים בפניו בעת האחרונה. מאז פרוץ אירועי "גאות ושפל" בחודש ספטמבר 2000, ובפרט מאז כניסת צה"ל לריכוזי האוכלוסיה הפלסטינית במהלך מבצע "חומת מגן" בחודש אפריל 2002, מצוי צה"ל בלחימה ומורכבת בארגוני הטרור הפלסטינים. לחימה זו היא חסרת תקדים בהיקפה ובסכנות הטמונות בה לאזרחי ישראל ולחיילי צה"ל.

12. אחד ממאפייניו המרכזיים של המאבק בגורמי הטרור הפלסטיניים ושל הניסיון למנוע ביצוע פיגועי התאבדות בתחומי מדינת ישראל ואזור יהודה ושומרון וחבל עזה הוא ההיקף הנרחב של מעצר פעילי הטרור, המתבצעים על ידי גורמי צה"ל ומערכת הביטחון. כמעט מזי יום ומדי לילה נעצרים עשרות פלסטינים, החשודים במעורבות בפעילות טרור. המעצרים מתבצעים לא אחת בתנאי לחימה וחילופי אש קשים. העצורים מסרבים לא אחת לשתף פעולה עם חיילי צה"ל, ומסרבים להסגיר את זהותם, או מציגים זהות פיקטיבית או שגויה. כמו כן, נוכח תנאי הלחימה הקשים, לא תמיד ניתן להעביר באופן מיידי את העצורים למתקני כליאה מסודרים.

תנאים קשים אלו רחוקים מרחק מזרח ממערב מהתנאים בהם פעל משל"ט הכליאה בעבר, כאשר מספר העצורים הפלסטיניים היה נמוך, ולא היו נסיבות של לחימה.

13. זאת ועוד, בעת שעורך צה"ל מבצעי לחימה רחבי היקף עולה באופן דרסטי כמות הפניות למשל"ט הכליאה, כפועל יוצא ממספרם הרב של המעצרים המבוצעים על ידי כוחות צה"ל ומערכת הביטחון. בעיתות כאלו עשויות להגיע למשל"ט הכליאה כ-140 פניות ליום, ואף למעלה מכך. אף בתקופות בהן אין צה"ל עורך מבצעי לחימה כאמור, נאלץ המשל"ט בעת האחרונה, ונוכח ריבוי העצורים הביטחוניים, להתמודד עם מספר רב ביותר של פניות. כך, לדוגמא, נכון ליום 25 בנובמבר 2002 עמדה כמות הפניות למשל"ט בחודש זה בלבד על 835 פניות.

14. יצויין, כי מוגשות למשל"ט הכליאה פניות "סרק" רבות מזי יום ביומו, של פונים אשר אינם מבררים קודם פנייתם האם אכן נעצר נשוא פנייתם. כמו כן, פעמים רבות אין מזייקים הפונים בפרטיו של נשוא פנייתם והם מוסרים שמות ומספרי זהות שגויים, כך שלא אחת נאלץ המשל"ט להתבסס על הערכות, ולבצע חיפושים שאינם מבוססים על מידע מלא, הגוזלים אף הם זמן קצר.

15. זאת ועוד, לא פעם מתקבלות פניות כפולות לאיתורו של מי שנטען לגביו, כי הוא נעצר בידי כוחות הביטחון. במקרים אלה, בהיעדר יכולת טכנית להצליב את החיפושים, נעשים חיפושים חוזרים המגדילים אף הם את העומד המוטל על המערכת.

16. כמו כן, כפי שצויין לעיל, בשלב החקירה והמיון הראשוניים של העצורים המתבצעים בסמוך למועד המעצר, מלאכת איסוף וריכוז המידע אודות העצורים הרבים הינה קשה ומורכבת במיוחד. זאת נוכח התנאים הקשים בהם מבוצעים מעצרים אלו. יתר על כן, במקרים לא מעטים העצורים עצמם אינם מוסרים נתוני זיהוי מזוייקים אודותם, ודווקא חוסר שיתוף הפעולה מצידם הוא שמכשיל מסירת מידע נכון ומעודכן אודותיהם למשליט ולפונים בעניינם. יודגש, כי כיום אין למשליט הכליאה אפשרות לדעת האם העיכוב באיתורו של מאן דהוא נבע מאי שיתוף הפעולה של נשוא הפניה עצמו.

17. כמו כן, במצב הקיים אין מנוס מלהעביר מספר רב של עצורים ממתקן למתקן. בימים הראשונים של המעצר עשוי עצור למצוא עצמו מספר רב של פעמים בין מתקני כליאה שונים, עד אשר ישוחרר או יועבר למתקן כליאה או לבית סוהר ממוסדים. יכולת משליט הכליאה לעקוב בטווח של שעות אחרי כל ניוד שכזה היא, מטבע הוזברים, מוגבלת. זאת, בייחוד נוכח היקף העצורים הרב, וכן ריבוי ומורכבות הגופים מהם מקבל המשליט מידע, כמפורט לעיל.

18. על אף הקשיים הרבים המוטלים על פעילותו של משליט הכליאה נוכח המצב הביטחוני הקיים, בדיקה שנערכה העלתה כי למעלה מ-80% מהפניות למשליט הכליאה נענו באופן משביע רצון בתוך 72 שעות ממועד הפניה למשליט ולמעלה מ-50% נענים באופן משביע רצון כבר לאחר הבדיקה הראשונה שנערכת על ידי המשליט. נתונים אלו מלמדים כי משליט הכליאה מתפקד כבר כיום באופן משביע רצון.

המאמצים לשפר את תיפקודו של משליט הכליאה

19. על אף שבחינת תיפקודו של משליט הכליאה מלמדת כי הוא עומד באופן משביע רצון במשימות המוטלות עליו, הרי נוכח החשיבות הרבה שמערכת הביטחון רואה בשיפור עבודת משליט הכליאה, נערכו פעולות שונות והוקצו משאבים כספיים משמעותיים לשם שיפור וייעול אופן מילוי תפקידו.

20. על מנת לשפר את אופני איסוף המידע נערכת עבודת מטה שוטפת ודיונים הן בפורומים פנימיים, פנים צבאיים, והן בפורומים נרחבים, בהשתתפות כלל הגורמים הנוגעים לדבר, ובכלל זאת, משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר, שירות הביטחון הכללי, הפרקליטות הצבאית ומחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה.

זאת ועוד, מקרים בהם לא מאותר אדם חרף הימצאותו בידי ישראל נבדקים ותוצאות הבדיקה משמשות לשם הפקת לקחים, ושיפור המענה הניתן על ידי משל"ט הכליאה.

21. במקביל, הושקעו סכומי כסף משמעותיים בשיפור מערכות המחשב והתקשורת המשמשות את משל"ט הכליאה, ואת חלק מהגופים העובדים מולו. כמו כן, הרישום במתקנים השונים של צה"ל עובר תהליך של הסדרה; שופרו אופן ותדירות העברת המידע ממחנות צה"ל למשל"ט הכליאה. כן נערכו פעולות נוספות.

22. לא למותר לשוב ולהדגיש, כי מערכת הביטחון נדרשה להיערך תוך זמן קצר לכליאתם של אלפי פלסטינים ולטיפול בהם ובצורכיהם. המאמצים שהושקעו בעניין זה, ובכלל זאת במשל"ט הכליאה, היו משמעותיים ביותר. ויש בהם כדי להביא לשיפור יום יומי של תיפקוד המערכת.

23. יצויין, באשר לשעות עבודתו של המשל"ט, כי הוא מאויש במהלך ימי החול במשך 24 שעות ביימה. כמו כן, משל"ט הכליאה מאויש אף בימי ו', עד השעה 12:00 ואף נמצא במקום תורן טלפוני זמין למקרים דחופים. עד חודש אוקטובר 2002 פעל המשל"ט באופן שוטף גם בסופי השבוע, אלא שעקב כמות הפניות הזעומה שהוגשה בימים אלו הוחלט לשנות את מתכונת הפעילות כאמור.

סיכום

24. משל"ט הכליאה נאלץ לתפקד בעת לא פשוטה. מספרם הרב של העצורים הביטחוניים וכפועל יוצא מספר הפניות בעניינם מכביד באופן ממשי על פעילות משל"ט הכליאה. חרף זאת, נערכים כל העת מאמצים לשפר את עבודת משל"ט הכליאה – מאמצים אלו נשאו פרי.

25. בנסיבות אלו, ולאור כל המפורט בתגובה שהגיש המשיב לבקשה לפסיקת הוצאות, מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את בקשתו של העותר להוצאות.

היום: י"ז טבת, תשס"ג

22 דצמבר, 2002

יובל רויטמן, עו"ד
עוזר לפרקליטת המדינה